

der havde foranlediget Forordningen af 13de Oktober 1819, som derfor ogsaa af de mest indsigtsfulde Jurister paa den Tid — jeg vil f. Ex. blot nævne Ørsted — betragtedes som et Fremstridt og som en heldig Reform. Senere veed jeg meget godt, at Anstuelserne have vendt sig paa en anden Maade, og at man har ment, at Forordningen af 13de Oktober 1819 gaar den Anklagedes Stilling for nær. Det er der skrevet Meget om i en vis Periode, men det er en Anstuelse, som slet ikke var oppe, den Gang Forordningen kom ud. Jeg skal dernæst med Hensyn til Forslaget selv blot gjøre et Par Bemærkninger, og da vil jeg først gjøre den, at mig forekommer det rigtigt nok, at Forslaget vilde tabe en meget stor Del af sin Betydning, hvis det virkelig skal fastholdes, som der staar i § 2, at Defensor kun er berettiget til at overvære Forhørene og varetage den Sigtedes Tare under disse. Jeg maa fastholde, at, dersom man skulde naae noget Væsentligt ad denne Vej, maatte Reglen være, at han er forpligtet til at møde. Thi Tanken dermed skal jo være, at han skal være den Sigtede, der mulig paa Grund af Mangel paa Indsigt eller Mangel paa Dømmelse eller af mange andre Aarsager ikke er i Stand til selv at varetage sit Tare — han skal han være til Hjælp. Det maa være Meningen med Lovforslaget, og derfor forekommer det mig rigtigt nok, at det bliver en meget vag og lidet paaregnetlig Bistand, der kan ventes, naar det kun skal staa saaledes, at den beskittede Defensor kan, om han vil, gaa hen og høre paa Forhørerne, men ogsaa lade det være, om han vil. Det forekommer det mig, at der ikke kan være Tale om. Skal han træde ind i Sagen, maa det være hans Pligt at følge den ordentlig helt igennem paa alle Stadier, og ja maa han være tilstede baade ved Forhøret af Anklagede og ved Forhøret af Vidner eller Andre, som skulle udsige Noget i Sagen, der kan blive af Betydning for Anklagedes Skjæbne. Dernæst skal jeg med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken Betydning det stenografiske Referat skulde have, hvorvidt det skulde være afgjørende i Tvivlstilfælde, tillade mig at udtale, at jeg egentlig troede, at Lovforslaget med Forsæt ikke indeholder Noget derom, idet jeg nemlig har opfattet Sagen saaledes, at Forslagsstilleren mente, at det skulde tillægges den samme Betydning, som man efter den almindelige frie Bevisbedømmelse kan komme til at tillægge de forskellige Utringer, saa at det altsaa ikke skulde være en fast Regel, at Stenografens Beretning ubetinget skulde have Fortrinnet for alt Andet, men at man maatte ved at sammenholde de for-

skjellige Data og anvende et frit Skjøn derpaa, se at komme til det rigtige Resultat i hvert enkelt Tilfælde; thi at statuere, at Stenografens Referat ubetinget skal staa til Troende, forekommer mig dog at være meget betænkeligt. For det Første kan det jo vendes imod den Anklagede; det kan ogsaa tænkes at være ham, der ikke vil godkjende Stenografens Referat, ligesaa vel som man kan tænke sig, at det er Dommeren, der ikke vil godkjende det; og for det Andet bliver det dog i det Hele taget en temmelig besynderlig Ting, naar baade Dommeren og Retsvidnerne med fuld Bestemthed erklære, at det og det blev sagt, at det saa skal staa til Jorden, blot fordi en Stenograf, som er tilstede, giver en anden Forklaring eller et andet Referat af det Passerede. Derfor har jeg tænkt mig, og det tror jeg vist ogsaa alligevel har været den ærede Forslagsstillerens Mening, at det skulde der ikke siges Noget om i Lovforslaget, fordi det ikke var muligt at sige noget Almindeligt derom, men at Stenografens Referat kun skulde fremtræde som et Datum til Oplysning om, hvad der var passeret, som maatte benyttes efter sin Natur og efter et Henblik til, hvad der iøvrigt foreligger i Sagen. Jeg skal, idet jeg som sagt ikke skal udtale mig om de forskellige Ideer til det One og det Andet, som ere fremkomne under denne Behandling, endnu kun tilføje et Par Bemærkninger om det mere almindelige Spørgsmaal, som jeg ogsaa i Dag har hørt hderst forskellige Udtalelser om, nemlig om Hensigtsmæssigheden af at gaa over til et fuldstændt Systemskifte, hvad der altsaa praktisk for mit Vedkommende skulde have sit Udtryk deri, at Retsreformforslaget, som i 1879 blev forelagt af Regjeringen, paany skulde forelægges dette Thing. Jeg har i Dag baade modtaget Opfordring til at komme med det og meget bestemte Advarsler derimod, meget bestemte Udtalelser om, at det ikke kunde hjælpe, og jeg har ogsaa i Dag hørt Udtalelser, som jeg nærmest maatte fortolke derhen, at man vishede det Kriminelle frem, derimod ikke det Andet. Saaledes forstod jeg det i det Mindste. Hvad denne sidste Mellembet angaar, skal jeg bemærke, at den kan ikke bruges; thi efter Proceskommissionens Forslag hænger det Civile og det Kriminelle i den Grad sammen, at man ikke saaledes mekanisk kan udskille Noget; det vilde blive en betydelig Omsarbejdelse af det Hele, der skulde foretages, naar man vilde gjøre noget Saadant. Man kan ikke rent mekanisk udskille og f. Ex. forelægge Straffeprocèslovsforslaget og ikke Civilprocèslovsforslaget, fordi begge to som Baggrund forudsætte det fælles Retsorganisationsforslag. En iso-